

PO SOVIETINIŲ KEVALŲ

Gabus milicininkas!
(Iš „Tiesos“ pasakų)

Pakruojo rajono milicijos skyriaus viršininko pavaduotoju reikišias S. Šaltys. Be kita ko, jis moka rašyti, ir, kaip sakoma, dar net užriesti. Jo pakaruokliško jūmoro kūrinėlį išspausdino tos pačios dvasios organas „Tiesa“ (nr. 268).

Pasiklausykite, nes yra ko ausis ištempti.

Šiaurės Lietuvoje, kur viešpatuoja šaltys, atsirado naujas plėšikas - svieto lygintojas. Tai — Stasys Paškevičius, 37 m., du kartus baustas. Šių metų pradžioj atliekš bausmę, jis „pradėjo plėšikauti Pakruojo, Pasvalio, Biržų, Panevėžio ir kituose rajonuose. Per kelis mėnesius prisiplėšė nemaža auksinių daiktų...“

Iš tikrųjų, tai ne koks paprastas plėšikas, bet skrajojantis. Ir atiminėjo ne kolas ten supelėjusias yario kapeikas, bet gryną auksą.

Iš tradicijos svieto lygintojai priplėšto turto nekrauna kaip šykštuoliai, bet juos išdalina vargšams. Tai Paškevičius — vis pagal tą patį šaltį — nuėjo pas Pasvalio rajono Vaskų miestelio kleboną Br. Masloką.

Tuo metu, atrodo, ten būta ir šalčio, kuris visą plėšiko ir kunigo pokalbį girdėjo, pažodžiui užrašė ir „Tiesos“ skaitytojams taip atpasakojo:

— Daugiau neturi? — paklausė kunigas.
— Galėsiu ir daugiau atnešti, — atsakė plėšikas.

— Atnešk, atnešk, sūnau mano, o dabar keliauk, — tepadeda tau Dievas...

Pabaiga, kaip visose pasakose. Plėšikas buvo suimtas. Kas su klebonu tštitiko, gali kiekvienas įsivaizduoti. O kokį čia vaidmenį suvaidino milicininkas Šaltys, taip ir nežinia. Negi tik gabaus pasakoriaus?

Sniečkos formulė

Neperšokęs griovio, nesakyk: op! Kol žmogus gyvas, visai gali būti: geras pagesti, o blogas pasitaisyti.

Grazų pavyzdį neseniai davė „Tiesos“ vyr. red. G. Zimanas (nr. 261).

Jis pradėjo ilgą, ilgą straipsnį ne visiškai nuosirdžiais jausmais (juk sunku staugi atsikratyti senų įpročių). Sprendžiant iš antraštės „Žmonių valdoma Lietuva“, išeitu, jog autorius nori per akis meluoti, įtaigodamas, tarsi tai būtų žmonės, kurie taip negailestingai ir nežmoniškai dabar valdo ir smaugia Lietuvą.

Bet Zimano garbei reikia pripažinti, jog toliau jis pats tuo suabejoja, nekartoja me lagingos pradžios, bet straipsnį užbaigia tikrai nuosirdžiu šūktelėjimu: „Lai gyvuoją žmonių valdoma Lietuva!“

Mes visi ne nuo šiandien taip šaukiame, kad tik greičiau ateitų toji valanda, kai Lietuvoje vėl turėsime žmonių valdžią, ne baisių tironų.

Gal kol kas ir ne visai sąmoningai Zimanas bus pakrypęs į gerąją pusę. Tačiau yra daugiau ženklų, kad keliuonės į užsienius bus jį dvasiškai sustiprinusios. Jis rašo: „Neseniai man teko lankytis Gruzijoje. Toli šis kraštas nuo Lietuvos. Akmeniniai jos skardžiai ir pilkosios uolos skiriasi nuo Lietuvos pievų ir sodriais miškais apaugusių kalvų, nuo mūsų žaliųjų lygumų. Bet... kaip daug bendro yra abiejų kraštų likime. Abi jos kentė nuo carizmo jungo, abi...“

Čia vyruūi emė ir pritrūko parako pasakyti visą teisybę. Ir suprantama: argi gali viešai peikti dabartinį raudonųjų carų jungą, kol dar patsai nesiliovė jam tarnavęs?

Bet šiaip ar taip — pradžia gera. Linkime daryti tolesnę pažangą ir neatkristi.

Ir kas gi, pagaliau, gali uždrausti praręgti ir atsiversti?!

Kiekvieno atveju—ne G. Sniečka (ELI).

Ar tik nepradeda atsiversti?

(Pasiūla naujamai Kremliaus propagandai)

Jau senovės romėnai sakydavo: Keičiasi laikai, ir mes su jais keičiamės. Keičiasi todėl neišvengiamai ir partijų programos. Leninas buvo paskelbęs tokią komunizmo formulę: **sovietų valdžia plus elektrifikacija**.

Chruščiovas pagaliau ją pritaikė mūsų laikams. Dabar ji skamba kiek kitaip: **sovietų valdžia plus elektrifikacija plus chemijos pramonė**.

Labai prašau manęs neįtarti nei Lenino, nei kiniečių komunistų priešu, bet atvirai prisipažįstu, kad Nikitos formulė man arčiau prie širdies, ir gana.

Man ji atrodo tokia, kurią jau iš tikrųjų galima paversti gyvenimiška programa lie

„EKONOMINIS BENDRADARBIAVIMAS“

(E) Komunistai jau seniai tvirtina, kad ekonominis bendradarbiavimas tarp paskių sovietinių respublikų joms esąs naudingas, nes keliamas jų ūkinis pajėgumas, o viena kitei teikiančios „broliską, savitarpę pagalbą“. Tokį ekonominį bendradarbiavimą svarstydama, ekon. mok. kand. E. Boreikaitė (Liaudies Ūkis, 11 nr.) ta proga primena prof. A. Rimkos seniau paskelbtą pasisakymą dėl buvusio „Europos valstybių federacijos“ projekto, esą, Lietuva būtų buvusi pasmerкта likti ūkininkų kraštu, neturėtų platesnės rinkos savo produktams. Tai argumentas dabar komunistų skatinamam paskių jų respublikų ekonominiam bendravimui.

„Liaudies Ūkyje“ toliau pripažįstama, kad tų sovietinių respublikų ūkiniai laimėjimai esą to „broliško bendradarbiavimo ir savitarpės pagalbos padarinys“, o jų ekonomika vystosi kaip „neatskiriama visos TSRS vieningos ekonomikos dalis“. Ką tatau reiškia? Kad visas respublikų, pavergtųjų Sovietijos kraštų ūkis iš tikro siejamas su Maskvos interesais, kad jis derinamas su Maskvos reikalavimais, kad jis privalo paklusti Maskvos siekimams stiprinti ir plėsti kurią nors pramonės šaką.

Buvęs Rumunijos pavyzdys, kai Maskva nesiskaitė su specifiniais krašto ūkio reikalavimais bei pajėgumu, visai paneigia kitą „Liaudies Ūkyje“ paskelbtą teiginį, kad „Kiekviena respublika, vystydama savo ūkį, turi ir specifinių vietinių ypatumų bei interesų, kurių Komunistų

partija... neleidžia ignoruoti“. Jei Maskva ignoruoja savo satelitą, ar galima tikėtis jos valdomų respublikų interesų bojimo? Kaip ji linkusi varžyti tų respublikų interesus, jau rodo kitas teiginys, būtent, kad „partija kovoja prieš mėginimus skirti ypatingą dėmesį tariamiems vietiniams ypatumams, kurie nesiejami su bendravaltstybinių uždavinių sprendimu“.

Tie bendravaltstybiniai uždaviniai juk ir reiškia maskvinę diktatūrą bei siekimus neatlaidžiai prižiūrėti kiekvienos respublikos ūkį bei jį sieti su tais bendraisiais tik Maskvai rūpimais interesais. Tik dėl tų bendrų interesų, kaip pastebima „Liaudies Ūkyje“, „iš Tarybų Lietuvos ir Rytų Sibiro, Pietų Uralo, Kazachstano ir kitas šalies statybes vyksta su keliais milijonais žmonių entuziastai“.

Iš kitų respublikų pavergtoji Lietuva gauna metalą, įrengimus, automobilius, traktorius, maisto ir lengvosios pramonės gaminius ir kitą produkciją, dažniausiai mokėdami aukštesnes už pasaulines kainas, o i Sovietijos rinką Lietuvą siunčia pramonės ir žemės ūkio produkciją Maskvos nustatytais kainomis. Tenka sudaryti tarprespublikinius koordinavimo organus, ir štai vienas pavyzdys. Rygoje sudaryta Vyriausioji Vakarų baseino, Maskvos dirguojama, žuvies pramonės valdyba. Sąjungtas Pabaltijai, Kaliningrado ir Leningrado sričių žvejybos laivynas, ir, aišku, čia vėl slypi tik ne paskių kraštų, bet bendrieji „vyriausiojo brolio“ interesai.

Sakoma, kad norima tobulinti ūkio val-

dymo formas, o iš tikro norima dar labiau išplėsti Maskvos įtaką. Štai trys Pabaltijų respublikos sudaro Vakarų ekonominį rajoną, o tai, aiškinama, įgalina specializuoti gamybą, organizuoti racionalius tarprajoninius ryšius.

Kokie tų visų glaudinimų tikslai? Tas respublikų ūkių visiško susiliejimo procesas, — pabrėžta „Liaudies Ūkyje“, — turi atvesti į daugiau ar mažiau vienodą atskirų respublikų ūkio uždaramo ir atskirumo panaikinimą. Taigi, suliejamas ūkis (nors ir teigiama, kad toks procesas vyks ilgą laiką), drauge suliejama bei suplakama ir paskiros tautybės, nacijos, nes, anot komunistinių propagandinkų, komunistų partija „nuosekliai vykdo marksistinę-leninistinę politiką, nukreiptą į visišką nacijų susiskaldymo įveikimą“. Tad per ūkį ir kitomis priemonėmis atkakliai siekiama vieno tikslo — visiems susilieti i bendrą, tik Maskvai pavaldų bei visiškai paklusnų nacionaliniai-ūkinį organizmą.

Chruščiovo kelionių planai

(E) Pagal iš Stockholmo gautus pranešimus, naujųjų metų pradžioje Kremliaus vadovas Chruščiovas lankys Indiją, Nepalą ir Ceiloną, o vasaros metu vyks į Skandinavijos kraštus. Gruodžio 16 d. paskelbta, kad Chruščiovas „su dėkingumo jausmais“ priėmęs pakvietimą lankytis Švedijoje.

Ateizmo savaitė Vilniaus universitete

(E) Neseniai Vilniaus universitete įsteigto ateistų taryba gruodžio 1-8 d.d. universitete buvo surengusi ateizmo savaitę. Suorganizuotas susitikimas su J. Ragauskū, ir buvo aptarta jo antroji knyga „Nenoriu dangaus“. Istorijos-filosofijos fakulteto ateistai išplatino „ateistinių ir antiklerikalių“ knygų. Tokie vakarai įvykė ir kituose fakultetuose. „Tiesa“ tik nutyli, kiek studentų rinkosi į tuos vakarus ir kiek gyvai jie diskutavo iškeltuosius klausimus.

Keliai neišbrendami

(E) Latvijos provincijoje keliai labai apieisti, rašo Rygos „Pad. Jaunatne“. Kelius mažai kas taiso. Kai vežama miško medžiaga, keliai dar labiau sujaukiami. Ypač blogoje padėtyje esą keliai tarp atskirų kolchozų ir sovchozų. Kai kurie esą tokioje padėtyje, kad jais visai nebegalima susisiekti.

Europos ir Amerikos spaudos nuotrupos

Erhardas ir Johnsonas

Naujasis V. Vokietijos kancleris prof. Erhardas buvo nuvažiavęs į Vašingtoną tartis su naujuoju JAV prezidentu. Kaip reikėtų žiūrėti į tuos pasitarimus? Ką jie bus davę? Olandų „De Volkskrant“ dėl to rašo:

„Federalinės vyriausybės kancleris Erhardas yra pritaręs naujoms vakariečių pastangoms siekti tolimesnio atolydžio šaltajame kare su Sov. Sąjunga. Amerikiečių politikai laiko tai svarbia išdava tų pa sikaibėjimų, kurie vyko tarp Erhardo ir Johnsono. Amerikiečiai tiki, kad Erhardui vadovaujant federalinės respublikos politika bus tokia pat nenuolaidi, kiek tai susiję su Vokietijos apsiungimo ir Berlyno klausimais. Tačiau jie tiki, kad dėl santykių su Sov. Sąjunga ji nebebus jau tokia atkakli“.

Prancūzų „Combat“ rašo:

„Prezidentas Johnsonas ir federalinės respublikos kancleris Erhardas buvo vienos nuomonės dėl to, kad pagrindinis Vakarų politikos dalykas yra rūpintis didinti Atlanto sąjungos stiprumą ir pajėgumą ir kad visi NATO priklausantieji kraštai turi glaudžiai bendradarbiauti, siekdami šito tikslo“.

Britų „The Daily Telegraph“ irgi rašo apie nuolaidas ir politikos kietumą.

„Reikšdamas griežtai kitokią pažiūrą negu Adenaueris“, rašo laikraštis, „kuris neseniai pasmerkė amerikiečių nusistatymą parduoti Rusijai ir komunistinio bloko kraštams kviečių, Erhardas dabar davė su prasti, kad jis esąs kitokios nuomonės. Jis taip pat laikosi visuotinės nuomonės, kad Maskva yra pasiryžusi daryti nuolaidų neseminiais reikalais, tačiau ne Berlyno ir Vokietijos klausimais“.

Italų „Il Tempo“ apie santykių atgaivinimą kalba jau kaip apie naują Amerikos politiką ir Vokietijos laimėjimą. Jis rašo: „Didysis liftas tarp Vašingtono ir Bonnos yra L. Johnsono teigiamas pasireiškimas Amerikos užsienių reikalų politikoje.

VISUOTINĖS ŽMOGAUS TEISIŲ DEKLARACIJOS SUKAKTIS

(E) Gruodžio 10 d. suėjo 15 metų Jungtinių Tautų priimtajai Visuotinei Žmogaus Teisių Deklaracijai. Jos sukaktį atžymėjo pačios JT, bet sukakties ir pačios deklaracijos tikroji prasmė labiau ryškėjo Pavergtųjų Seimo sukaktuviniame posėdyje. Ta proga Seimas priėmė papildomą raportą apie religijos ir bažnyčios padėtį sovietų pavergtuose Europos kraštuose, taip pat rezoliuciją apie žmogaus teisių tuose kraštuose paneigimą. Raportas pateikia naujausius duomenis apie bažnyčios padėtį, o rezoliucija apeliuota į JT narius, kad jie, lygiai kaip pasielgė dėl religinės laisvės ta riamojo pažeidimo P. Vietname, sudarytų specialią komisiją žmogaus teisių pažeidimams Albanijoje, Bulgarijoje, Čekoslovakijoje, Estijoje, Latvijoje, Lietuvoje, Rumunijoje ir Vengrijoje ištirti. Lietuvos Delegacijos vardu kalbėjo P. Vainauskas.

Pavergtųjų Seimo sukaktuviniame posėdžiui pirmininkavo Lietuvos delegacijos pirm. V. Sidzikauskas, kuris ta proga Pavergtųjų Seimui priminė prez. Kennedžio mirtį, taip pat mirtį trijų žymių Seimo veikėjų — Lietuvai labai draugingo Lenkijos delegato O. Pehr, Čekoslovakijos delegato V. Pavliko ir Vengrijos L. Bartocko.

Lietuviai — nauji Tarpt. Mokslo Akademijos nariai

(E) ELTAI pranešta iš Paryžiaus: prof. Dr. J. Baltrušaičio ir prof. Dr. A. Greimo pristatymu, Academie Internationale Libre des Sciences et des Lettres gruodžio 7 d. vienbalsiai naujais nariais išrinko pasiųsėjus lietuvių mokslininkus: Dr. Margerį Jesaitį, Dr. Vytautą Pavilani, Dr. Mariją Gimbutienę-Alseikaitę ir Dr. Juozą Girnį. Akademijos posėdyje prof. J. Baltrušaitis kalbėjo apie užsienyje po karo įsteigtas lietuvių kultūrinės institucijas. Posėdžio metu išstatyti ligšiol pasirodę 29 Liet. Enciklopedijos tomai posėdžio dalyviams padarė labai didelį įspūdį. Atkreiptas dėmesys ir į „Knygų Lentyną“.

Tarptautinės Mokslo Akademijos metiniai posėdžiai

Gruodžio 7-8 d. Paryžiuje įvyko metiniai posėdžiai Tarptautinės Mokslo Akademijos, kuri jungia apie 400 Vidurio ir Rytų Europos mokslininkų, esančių laisvajame pasaulyje.

Tarptautinio Pax Christi Sąjūdžio rūpesčiu gruodžio 15 d. Paryžiaus N.D. Katedroje buvo laikomos pamaldos už taiką. Mūsų jaunimo atstovai dalyvavo su tautine vėliava.

Septynios DIENOS

PASITARIMAI LENKIOJE

Chruščiovas buvo atvažiavęs į Lenkiją ir tarėsi su Lenkijos Gomulka ir Cyrankiewiczium.

Pasitarimų turinys neskelbiamas, bet manoma, kad buvo apsnėkėti Lenkijos komunistų partijos vidaus reikalai ir Kinijos ir Sov. Sąjungos santykiai.

BŪSIMIEJI PASIMATYMAI

Birželio mėn. Chruščiovas lankysis Danijoje.

Po to jis važiuos į Norvegiją ir Švediją.

PASITARIMAI DEL KIPRO LONDONE

Kipro prez. arkiv. Mekarios sutiko, kad Londone būtų sutarta dėl būsimosios vyriausybės.

Reikalą aptartų ir spręstų Britanija, Graikija ir Turkija, dalyvaujant Kipro salos graikų ir turkų bendruomenių atstovams.

Kovos tarp graikų ir turkų Kipre vis dar neaprimsta.

PASIKĖSIMINIS PRIEŠ NKRUMĄ

Pasikėsintojas šovė į Ganos prezidentą Dr. Nkrumą. Prezidentas išliko nepaliestas, žuvo šalia jo buvęs saugumo valdininkas.

Pasikėsintojas tuojuo buvo suimtas. Manoma, kad tai gali turėti ryšio su prezidento pasisakymu, jog jis vykdydąs referendumą, siūlydamas, jog Gana būtų vienos partijos valstybė.

Prieš prez. Nkrumą jau buvo kėsintasi 1962 m. rugpiūčio mėn. ir 1963 m. sausio mėn.

DAUGIAU TAIP NEBEBUS!

N. Metų priėmimo Chruščiovas pareiškė, kad jis pats leidęs afrikiečiams studentams pademonstruoti prie Kremliaus. Bet daugiau jau taip nebebūsia.

Spauda pažymi, kad tame didėliame priėmimo dalyvavęs ir nuo 1958 m. nemalonėje buvęs Bulganas. Su juo ir jo žmona Chruščiovas iškalbėjęs visą valandą.

POPIEŽIAUS KELIONĖ

Palestinon susirinko ryšium su popiežiaus kelione apie 2.000 laikraščių reporterių, fotografų, radiojara pranešėjų ir technikų.

Didelį pasirošimui popiežiui sutikti buvo paruošti Jeruzalėje, Amane ir Betliejuje.

Jordane popiežių sutiko karalius Huseinas.

tuviškomis sąlygomis. Lieka tik kiek perstatyti matematinius ženklus, būtent: **elektrifikacija plus chemijos pramonė minus sovietų valdžia**.

Kas prieš?

G. Sniečka (ELI)

XXIX LIET. ENCIKLOPEDIJOS TOMAS

Jeigu jau tiek tomų, tai, žinoma, gali būti tik Lietuvių Enciklopedija. Taip ir yra: mūsų Enciklopedija jau pasiekė tiek tomų! Naujasis kaip tik yra dvidešimt devintasis, prasidedas žodžiu Stoss ir pasibaigias žodžiu Širdietės. Jo redaktoriai yra Dr. J. Girmius ir Dr. J. Puzinas.

Tiems, kurie iki šiol savo nelaimėi dar iš viso nėra Enciklopedijos matę, galėtume pasakyti, kad tomas turi 544 puslapius.

Juog šiame tome pirmoje eilėje dailios, kas čia kur yra lietuviška, tai tokia medžiaga ir prasideda antruoju puslapiu — čia jau skirta vietos Stočkienėi, Stočkams, Stočkutėms. Netrukus tuoj užsiduriamė ir ant Strazdų, pirmiausia ant poeto Antano, „Pulkim ant kelių“ giesmės ir įvairių dainų autoriaus, neramius, maištingo žmogaus ir kunigo, apie kurį ir anekdotų nemaža buvo prikurti, o paskui ir dar su keliais kitais, pasireikšusiais ar tebesireikšiančiais lietuviškame gyvenime.

O girdėjote apie Strėvą, upę, kuri prasideda ties Mackantiškių kaimu, iš Strėvų ežero? Negirdėjote? Negirdėjote ne apie Strėvą, bet apie Strėvininkus, tą seną gyvenvietę, kur jau XIV amž. yra buvusi lietuvių pils, kryžiuočių sudeginta 1368 m.? Tai, va, čia apie tuos dalykus ir rašoma, o ypač plačiai apie Strėvininkus, kuriuos savo metu valdė kunigaikščiai Oginskiai, įrengę ten audimo fabrikus. Kai dėl Strėvos, tai, pasirodo, ten savo metu Kęstutis ir Algirdas yra smarkiai kovoję su kryžiuočių ordinu.

Šitame tome toliau pristatomas Meciejus Strykovskis, pirmutinis Lietuvos istorikas, mokytojas, mokslo Lietuvoje, kuriam vysk. Merkelis Giedraitis buvo pavadęs parašyti Lietuvos istoriją ir tam darbui sudaręs palankiausias sąlygas.

O toliau vėl šokinėjame: čia Strijus, čia Strikaitis, Strikas, Strykas, Strikolis, Strimaičiai, rašytojas Romas Striupas, muzikai Strolis, K. Strumskis, Strūna, Strūnaičio bažnytkaimis, A. Strupinskis, kol vėl atsiduriame į didesni straipsni, skirtą Studentui, kuris gieda Gaudemus igitur (anksčiau Lietuvoje juk ir gimnazistą pavadindavo studentu). Įmenomai plačiai nepasakojama, kuriuose užsienio universitetuose studijuodavo lietuviai nuo senų senovės, neturėdami savo krašte aukštųjų mokyklų, pėteikiama duomenų apie lietuvių studentų organizacijas savame universitete nepriklausomybės laikais ir kitose aukštosiose Lietuvos mokyklose, apie lietuvių studentus svetur dabartiniams laikais, apie studentų laikraščius.

Baigę domėtis studentų reikalais, susitinkame toliau Enciklopedijos puslapiuose G. Studerį, šveicarą, kuris ilgai dėstė V. D. Universitete vokiečių kalbos dalykus ir

parašė mūsų mokykloms puikius vokiečių kalbos vadovėlius.

Suprasdami, kad visų lietuviškų dalykų vis tiek čia neišminėsime, sustokime bent ties pačiais didžiaisiais.

Ankstyvesniais tome neseniai susilaukę žinių apie pirmąjį ir kartą paskutinįjį nepriklausomos Lietuvos prezidentą Antaną Smetoną (apie trečiąjį, Dr. Kazį Grinių, tokias žinias, aišku, turime jau seniai), šiame tome turime jau ir apie antrąjį — Aleksandrą Stulginskį. Kažkokio likimo taip jau buvo lemta, kad periodinėje spaudoje ligi šiol vis turėdavome progos dažniau pasisakyti apie kitus du prezidentus, bet ne apie Stulginskį. Enciklopedija dabar jau nušvietė ir šio buvusio prezidento gyvenimą ir darbus (be kita ko, A. Stulginskis, išskentėjęs Sibiro tremtį, grįžo į Lietuvą).

Sunku, žinoma, praleisti neperžvelgus straipsnių apie stumbrą, ar Stuočką-Gucevičių, garsųjį architektą, ar apie Stutthofą, į kurį buvo sugrūstas nemažas būrys ir mūsų inteligentijos ir iš kurio dalis jos nebeišėjo, ar apie Subačius, Subatą, Sudargą, Sudeikius, Hermanną Suedermanną (apie Mažosios Lietuvos lietuvių vokiškai rašiusį romanistą ir apysakininką) ar kunigaikštį Sudimantą. Bet ilgesniam laikui dėmesį sulaukia Sūdūviai. Tai lietuvių gentis, kuri buvo išnaikinta karuose su vokiečių ordinu jau XIII amžiuje, bet istorikas ir kalbininkas (prof. Z. Ivinskis ir prof. A. Salys), matote, kiek dar čia surinko ir pateikė apie juos žinių!

Sukilimų Lietuvoje buvo daug. Enciklopedija pateikia žinių apie 1830-31 m., 1863 m. ir 1941 m. sukilimus. Kadangi visi tie sukilimai yra įvykę jau naujaisiais laikais ir apie juos yra apšiai medžiagos, tai ir aprašyti jie čia labai plačiai.

Kadangi lietuvių santykiai su Suomija visada yra buvę tamprus, tai įdomu pasisakyti ir straipsnių apie tą kraštą. Juk suomiai, kaip matome, jau senais laikais yra iš mūsų net tam tikrus žodžius pasiskolinę (laivas, kelias, tiltas, ratas ir t.t.). Su Surdegij, Surdoku, sūriu, Survilikiu, Survilomis, susisiekiu, susivieniimi, Liune Suteima, Sutkan, Suvainiškiu prisikapstome puslapiu po puslapio iki Suvalkų, istorinės Sūdūvos miesto. Jei Suvalkai, tai čia pat, aišku, aprašoma ir ana garsioji sutartis.

Kaip matome, pamažu ir raidė S jau eina į pabaigą. Sužiedėliai, Svėdasai, Svėriai, sviestas (juo juk ir Lietuva garsėjo), Svilai, dar viena kita lietuviška smulkmena, ir persimetame į raidę Š.

Čia, štai, netrukus apsipajūstame su K. Šakeniu, pabuvojame Šakiuose, Šakynoje, mūsų dėmesį patraukia Šalčiai, Šalkauskai, Šalnos, Šaltiniai, Šenčiai, Šapiros,

Šapoka, Šarūnai. Čia susiduriame su nemažu skaičiumi pasireikšusių lietuviškame gyvenime asmenų (Šimoliūnai, Šimkai, Šimkūnai, Šimkevičiai, Šikšys, Šidlauskai, Šuliai, Šernai, Šepečiai, Šeinius ir kt.), o taip pat ir su Lietuvos vietovėmis (Šateikiai, Šatrija, Šaukėnai, Šaukotas, Šiluva, Šilutė, Šilaininkai, Šešupė), tarp kurių išskirtinai plačiai aprašomi Šiauliai.

Šiame tome rašoma ir apie Šaulių Sąjungą.

Netrukus, žinoma, sulauksime ir darbščiai sulasyto sekančio tomo.

K. Abr.

Gyvos literatūrinės diskusijos Dailiųjų Menų Klube, Los Angeles, Calif.

Jose dalyvavo: Bernardas Brazdžionis, Alė Rūta, Juozas Tininis, Juozas Balčiūnas - Švaistas, Algirdas Gustaitis, Bronius Budriūnas, Bronys Raila, Marija Gimbutienė.

Savo kūrybos skaitė: Alė Rūta, B. Brazdžionis, Juozas Tininis. Dailiųjų Menų Klubas paskutiniosios veiklos apžvalgą padarė Algirdas Gustaitis.

Susirinkimas įvyko 1963 m. lapkričio 30 d. Brazdžionių namuose. Sekančiam laikui tarpinui DMK pirmininku bus Juozas Tininis.

—d—

TAU, JAUNOJI LIETUVA!

Šitaip pavadintas Vlado Mingėlos redaguotas leidinys, kuris skiriamas paminėti dviems sukaikims: Dariaus ir Girėno žuvimo 30 metų ir Detroito Dariaus-Girėno klubo 10 metų.

Išleido visuomenės aukomis Detroito Dariaus-Girėno klubas.

Kaip ir apskritai tokiuose leidiniuose, nemaža pridėta skelbimų. Tačiau pirmoje dalyje ir mūsų didvyriškėję lakūnai, jų žygis populiarinamas ir supažindinama su jo vardą nešiojančiu klubu Detroito. Čia turime perspausdintą Dariaus ir Girėno testamentą, JAV L.B. Detroito Apylinkės Pirmininko V. Paužos pasisakymą dėl detroitieško klubo, Vlado Mingėla dėl apie Darių ir Girėną ir kitame straipsnyje apie Dariaus-Girėno klubą. J. Pusedešis vertina to klubo kultūrinę veiklą, Alf. Nakas apie Lietuvių Namus, kuriuos įsigijo tas klubas.

Leidinyje pailiustruotas lakūnų, jų skridimo, laiškų nuotraukomis ir veikėjų atvaizdais.

Leidinio viršelis dail. Jurgio Juodžio.

KELKIS, NUŠVISK, JERUZALE!

Siemet Trijų Karalių šventė Betliejuje ir Jeruzalėje nušvinta nauja šviesa, kurią galima palyginti su ana nepaprasta šviesa, sužibėjusia prieš du tūkstančius metų. Šv. Petras pirmą sykį po savo išvykimo iš Palestinos savo įpėdinio asmenyje grįžta į tas vietas, kurias pašventė savo gyvenimu ir savo kančia mūsų Išganytojas. Kaip anuomet, taip ir šiandien tai nepaprastai šventei galioja Izaio žodžiai: „Kelkis, nušvisk, Jeruzale, nes tavo šviesa ateina ir Viešpaties garbė tau užteka“ (Iz. 60.1).

Kristaus pasirodymo šventė — šią reikšmę turi iš graikų kalbos paeinąs oficialus Trijų Karalių šventės pavadinimas Epiphania — yra pilna prasme katalikybės šventė. Katalikas ir katalikiškas — graikiškai katalikos — reiškia tą patį kaip lietuviškai visuotinis. Kur ryškiau dar galėtų pasireikšti visuotinumai, kaip trijų Išminčių pas naują gimusį pasaulio Išganytoją atsilankyme?

Katalikiškas — tai visam žemės rutuliui skirtas, po visą žemę paplitęs. Trijų Karalių šventėje skamba svetimų šalių vardai: Madianas, Epha, Saba. Kristaus pagerbti renkasi „iš visų pusių“, „iš toli“. Jokia tau ta, jokia rasė, jokia kalba nėra išskirta. Vieną iš trijų Išminčių esame įpratę vaizduoti negrą. Jau maži vaikai, auklėjami krikščioniškose tradicijose, įpranta žiūrėti į „juodaodį“ kaip į savo brolį, kuriam priklauso garbės vieta prie Kristaus prakartėlės.

Katalikiškai — tai virš visų laikų ir visiemis laikams. Izajas, iš kurio pranašystės paimtas Trijų Karalių mišių skaitymas, mums yra lygiai artimas, kaip ir patys trys Karaliai, arba evangelistas Matas, kuris aprašė jų atsilankymą, arba IV amžiaus vyskupas, kurie įvedė Trijų Karalių šventę; jie visi ir šiandien tie patys ir šventė ta pati. Ji skelbs tą pačią katalikybės, t.y. visuotinio, naujieną per visus leikus iki pasaulio pabaigos.

Katalikiškas — tai tiesos pilnybė išreiškia, visas tiesas apima. Kai Izajas šaukia: „Kelkis, nušvisk, Jeruzale!“, jis turi mintyje ir mus, mūsų dienų krikščionis, mūsų laikų Bažnyčią. „Nes štai tamsybės dengia žemę ir tamsuos tautos“. Tautos ir žmonės, kurie nemato ar nenori matyti evangelijos šviesos, skęsta tamsumoje, kurie atmeta amžinąsias tiesas, painiojasi klaidose, kurie niekina katalikybę, griauja dvasinius universalumo pagrindus. Ir

priešingai, kiekvienas, kuris moksle, mene ar savo patyrimu užtikęs aukšnių tiesos grūdėlių, juos perlydo į Dievui priimtina dovana ir neša į Betliejų, prie Tiesos Karaliaus prakartėlės, tampa dangiškos šviesos ir Viešpaties garbės dalyviu.

Katalikiškas — tai viršijęs visą regimą tikrovę. Auksas, tas metalas, kurio žmonės taip alksta, nors žino, kad jo negalima atsikasti nei juo tiesiogiai alkį numalšinti, ir smilakai priklauso Jam, dangaus ir žemės Karaliui. Ne kad Jam reikėtų mūsų turtų ar mūsų vidaus aukų, bet kad mes atsistotume virš tų daiktų, jų pagalba tarnautumėm savo Sutvėrėjui ir per juos įgytumėm aukštesnių, nykstančių, dvasios toškimus ir alkį patenkančiųjų vertybių.

Taip suprastas katalikybės, t.y. visuotinio, ženkla vyksta popiežiaus Pauliaus VI šventkelionė. Teguoda Dievas, kad Izaio žadėtoji taikos ir ramybės šviesa pasisklistų ne tik šventojejoje Žemėje, bet ir visame pasaulyje, kuri suartintų visų geros valios žmonių širdis vienybei tikėjime, vienybei teisingume, vienybei visa viršįjancioje meilėje.

Roma

T. Paulius

LIETUVIŠKOS PAMALDOS

COVENTRY — sausio 12 d., 12.45 val.
NORTHAMPTON — sausio 19 d., 11 val.
Convent of Notre Dame, Abington St.
ECCLES — sausio 12 d., 12.15 val.
MANCHESTER — sausio 26 d., 10.30 val.
NOTTINGHAM — sausio 12 d., 12.15 val.
BRADFORD — sausio 19 d., 12.30 val.
ROCHDALE — sausio 26 d., 11.30 val.

LIETUVIS KUNIGAS APTARNAUJA KATALIKŲ BAŽNYČIA MASKVOJE

Vienintelė atdara kultui katalikų bažnyčia Maskvoje yra Šv. Liudviko bažnyčia. Ją aptarnauja Vilniaus vyskupijos lietuvių kunigas Mykolas Tarvydis. Lapkričio 25 d. Šv. Liudviko bažnyčioje pamaldas už žuvusių atentate JAV prez. J. Kennedį atlaikė amerikietis kapelionas Tėv. Richard, asistuojamas kun. M. Tarvydžio. Pamaldose dalyvavo Amerikos ambasadorius Kohler ir kiti ambasados tarnautojai, užsienio diplomatų misijų atstovai, sovietų užsienio reikalų ministerijos pareigūnai, ortodoksų vyskupas Aleksiejus ir nemažai skaičius Maskvoje gyvenančių lietuvių ir lenkų.

Rytinės ir Centrinės Europos Buv. Kovotojų Federacijos pirmininkas plk. J. Lankoronskis atstovavo Federacijai spalio 8-14 Europos buv. Kovotojų Konferencijos suvažiavime Madride. Suvažiavimo darby tema: Taikingas ir artimas Europos Tautų bendradarbiavimas. Plk. J. Lankoronskis savo kalboje plačiau priminė paverttąją Lietuvą.

Šia proga pažymėtina, kad plk. J. Lankoronskis sausio 7 d. sulaukė 70 m. amžiaus.

R. LANKAUSKAS

Tiltas i jūrą

ROMANAS

(12)

Kęstutis žingsniavo jūros krantu. Smėlyje buvo įspaustos žmonių pėdos. Kažkada jis čia vaikščiojo su Brigita. Tada jie buvo nevedę. Ar tik ne šitame pajūry jie susipažino? Taip, šitame. Vieną karštą vasarą. Ji buvo dar visai jaunutė. Geltonplaukė mergina su kasomis, kuri juokėsi skambiu balsu ir uždavinėjo naivius klausimus. Jie iki vėlumos išsėdėdavo parke ant suoliuko, ir jis glamonėdavo jos trapias rankas, ilgus lankščius pirštus, glamonėdavo atsargiai, tarsi bijodamas juos sulaužyti. Tai buvo muzikantės pirštai; ji svajojo tapti garsia muzikante. Koncertai. Pilna publikos salė. Garsūs aplodismentai. Jos vardas afišose. Ji turėjo didelių ambicijų, šita jauna mergina. Jos širdis buvo pilna garbės troškimo. Pasisekimo ir garbės. Ji išvažiavo mokytis į Maskvos konservatoriją. Tai įvyko po vestuvių. („Tenai visai kas kita, patikėk manimi“). Jis patikėjo, nors jam skaudu buvo skirtis. Kaip nekantriai jis laukdavo atostogų, kada ji sugrįš! Bet Brigita vis rečiau atvažiavo atostogų, surasdamą įvairių priežasčių: čia ji ruošiasi egzaminams, čia sirguliuoja. Jis padėdavo ragelį ir nusivylęs išsėdavo iš telegrafo, bet niekada nepamiršdavo išsiųsti pinigų, kurių Brigita nuolat reikėdavo. Nesvarbu, kad jis žiemą vaikščiojo kiurais batais. Nesvarbu... Jai reikėjo pinigų. Ji taps įžymia muzikante.

O kartą, kai Brigita atvažiavo atostogų (tuomet jam būdavo didžiausia šventė), jis vos pažino ją. Brigita nusikirpo kasas ir nusidažė plaukus. Ant pirštų žibėjo lakas. Jos balsas neskambėjo vaikiškai; jam atsirado kažkokios kitos gaidelės, kurios jį baugino. Įvyko metamorfozė. Druvelis pavirto paukšte, kuri čiulbėjo nesuprantamą giesmę. Kas jai atsitiko? Iš kur

šitas jos balso vėsumas? O gal jis klydo? Tačiau į širdį jis giliau brovėsi artėjančio finalo nuajautimas; vaisius užsimėzgė, ir vieną dieną jis turėjo prinokti.

Pavasari, laukdamas jos sugrįžtant, Kęstutis ruošė jai siurprizą konservatorijos baigimo proga. Per keletą metų sutaukęs pinigų, jis pirkio pianiną. Pianinas buvo sunkus. Prakitais išpylė jį, kol išėjo blizgantį instrumentą į kambarį. Darbininkas ir šoferis taip pat supliko. Sunkus ir brangus daiktas. Tačiau tai nieko nereikšia. Šiandien jis atvažiuoja. Šiandien vakare į stotį ateis traukinys, iš kurio ji išlips.

Jis laukė stotyje. Brigita atvažiavo. Dar ne laikas jai pasakyti. Tegu ji pamato savo akimis. Tegu sušunka iš džiaugsmo.

— O, naujas pianinas! — aiktelėjo ji, įžengus į kambarį.

— Aš tau nupirkau, — tarė jis. Bet tai buvo aišku ir be žodžių.

Ji stovėjo prie pianino, glostydama pirštais jos žvilgantį paviršių, paskui pakėlė atlovoją ir palietė klavišius.

Suskambo padirki garsai. Brigitos pirštai perbėgo klaviatūrą, sustojo, ir kambarį vėl pasidarė tylu. Ji atsigręžė ir tarė: — Aš tau turiu kai ką pasakyti...

— Sakyk, — tarė jis, jausdamas, kad tai finalas.

— Aš myliu kitą žmogų; mums reikia išsiskirti.

Koks nuostabiai ramus buvo jos balsas. — Kas jis toks?

— Dirigentas iš Švedijos. Mes kartu studijuojam.

— AK, taip, — tarė jis. — Iš Švedijos...

Juodas pianinas kambario kerteje. Pianinas? Kaip jis panašus į karstą. Didelis ir gremėzdiskas, kurį nešti labai sunku. Jo rankų delnai prakaituoti. Vadinasi, viskas... Finita la commedia!..

Po skrybių Brigita ištėkėjo už dirigento ir išvažiavo į Švediją. Didelė ateitis! Pasisekimas ir garbė! Koncertai po Europą. Praėjo metai; apie ją nieko nebuvo girdėti. Europa nekalbėjo apie jos garbę.

Keista, kad mus skiria tik jūra. Banguojanti, pilka Baltija. Keli šimtai kilometrų vandens. Ji — anapus Baltijos. Kur? Stokholme? Goteborge? O gal Paryžiuje arba Nioceje? Ne, dabar labai madingas Sent Tropezas... Ji tikriausiai Sent Tropeze. Pagaliau, kas žino...

Kopos buvo tuščios. Vėjelis šiureno smilgas ir gelstančius žilvičių lapus. Kęstutis pasuko į parką. Čia viešpatavo dar didesnė ramuma, ir tik iš jūros pusės atklysdavo priūtęs bangų šniokštimas. Parko takelių suoliukai buvo apkritę lapais; nuo akacijos šėkų nutisė žemėn šilkinis voratinklinis siūlas, kurio gale kabėjo besisukinėjančios skroblo lapas (lyg plonas varinis medalis), o ant jo šildėsi saulėje marga boružė. Kęstutis atsargiai praėjo pro šalį, kad neužkliudytų šito trapios gamtos kūrinio. Vienas neatsargus judesys — ir jo nebėlikas.

Žalsvo marmuro spalvos tvenkinys plaukiojo dvi baltos gūbės. Grakščiai išlenkusios kaklus, jos išdidžiai yrėsi per ramų vandenį. Jos praplaukė pro medinio tiltelio apačią į kitą tvenkinį; atrodė, kad dvi lengvos gondolos plaukia Venecijoje pro Atodūsių tiltą.

Parke dirbo dailininkai. Dailininkas su beretė ir šalikui ant kaklo akvareliniai dažais tapė tvenkinį. Dailininko išvaizdai buvo daug rimties ir pasitikėjimo. Viskas buvo droma labai rimtai. Praeidamas pro šalį, Kęstutis žvilgtelėjo į jo etiudą. Velniai rautų, kaipgi jis tapo? Nevykę spalvų deriniai, murzinas koloritas, pigus fotografinis natūralizmas. Etiudas, žinoma, bus, bet meno jame nerasi ir su žiburiu.

Kodėl jis tapo, kodėl gaisra laiką ir gadina dažus? Geriau pintų krepšius; tuomet jo darbas turėtų kokią nors prasmę. Šimtą kartų naudingiau pinti krepšius arba žiėti puodus, negu gaminti pseudomeną. Nėra prasmės nusitverti teptuku, jeigu galvoje ir širdyje tuščia, jei nematai spalvų. Jeigu tavijje neliepsnoja fantazijos ugnis. Palikite gamtą ramybėje! Ji graži. Tad kam gadinti jos grožį?

Pakeliui į viešbutį jis išgėrė krautuvėję

juodos kavos. Laikas dirbti. Bet ar galės jis? Gatvėje jį pašaukė kažkieno balsas:

— Ei Kęstuti!

Jis sustojo ir apsidairė.

Prie jo artėjo Henrikas. Iš architekto lietpalčio kišenės kyšojo bonkos kaklas.

— Sveikas! — tarė Henrikas. — Kaip tu čia atsiradai?

— Atostogauju.

— Gana originalu.

— O tu ką veiki?

— Keistas klausimas! Treti metai sėdžiu šitame užkampy, o jis klausia, ką aš veikiu! Ha! Aplamai, dabar geru. Gal prisidėsi prie mūsų? — Henrikas paplojo per bonką.

— Skystimo yru.

— Ačiū. Kažkaip neturiu noro...

— Noras atsiras. Pagyventum čia kokius metus — tikrai atsirastų. Taip, vyru, čia tau ne sostinė su visomis šiltomis užuovėjomis. Čia gyvenimas kitoks. Vėjas pučia tiesiai iš jūros. Aš geriu, tu geri, jis, ji geria...

— Jis nusijuokė. Jo akys blizgėjo. — Užėik vakare. Štai šitame name aš gyvenu. — Jis parodė į naują trijų aukštų namą. — Devintas butas. Atsiminsi?

— Atsiminsiu.

— Vadinasi, laukiu vakare.

— Alkoholio atsinešti?

— Nepakenks. Alkoholis — mūsų brolio. Na, aš skubu.

Jis nuėjo, — tiesus, pasitempęs, vienplaukis, atsagstytu lietpalčiu; jo kostiumas buvo madingas ir gerai pasiūtas; batų taip pat buvo madingi. Kažkas jo išvaizdoje priminė jau pagarsėjusį jauną sportininką, jaunatviško pasipūtimo. Jie susipažino prieš keletą metų, kai Henrikas baigė politechnikos institutą. Kęstutis džiaugėsi netikėtu susitikimu: visada maļono svetur sutikti pažįstamą žmogų. Jei nebuvo jokie draugai. Ne! Henriko laikysenoje Kęstutis visada įžiūrėdavo daug pozos ir nenatūralumo, bet jis stengėsi būti tolerantiškas.

Ant ramosiojo stalo gulėjo tuščias rankraščio lapas. Praėjo pusvalandis, valanda. Jis neparašė nė vienos eilutės. Kambarys skendėjo tabako dūmuose. Peleninė buvo pilna nuorūkų. Nė eilutės... Kas taip nutikė jį? Gamta? Jos tylus, iškilmingas ir spalvingas paradas, į kurį norėjosi žvelgti pro langą ir nieko negalvoti. Užmiršti visas diagnozes, hipotezes, mokslinius duomenis, savo išvadas.

Ant ramosiojo stalo gulėjo tuščias rankraščio lapas. Praėjo pusvalandis, valanda. Jis neparašė nė vienos eilutės. Kambarys skendėjo tabako dūmuose. Peleninė buvo pilna nuorūkų. Nė eilutės... Kas taip nutikė jį? Gamta? Jos tylus, iškilmingas ir spalvingas paradas, į kurį norėjosi žvelgti pro langą ir nieko negalvoti. Užmiršti visas diagnozes, hipotezes, mokslinius duomenis, savo išvadas.

Laure jau temo. Jis trenkė ant stalo kotelį ir išėjo į gatvę. Pilkose sutemosose sužibo šviesos. Gatvės keitėsi. Kiek dienos metu, apšviestos saulės, jos buvo aiškios ir pilnos ryškių spalvų, tiek dabar, paskendusios tamsiuose šešėliuose, — paslaptingos ir blausios. Vienatvė ir liūdesys ėmė vaikščioti vakare šitomis gatvėmis; jų žingsnių nesigirdėjo, bet jie buvo visur, kiekviename šešėlyje. Bažnyčios bokšto laikrodžs atskaitė aštuonis dūžius, sviedamas juos į tamsą; jų aidas išsisklaidė mėlyname šaltame danguje, kur mirkėjo blyškios žvaigždės. Rytuose tekėjo mėnuo: baltas, apvalus, blizgantis jis atrodė įstrigęs tarp nuogų medžių šakų, tarsi koks padauža vaikas būtų metęs nikeliuotą skritulį. Lapai ant asfalto žvilgtelėjo kaip balkšvos taifos skiautės.

Bokšto laikrodžs išmušė ketvirtį. Jis pajuto, kad negalės neužėti pas Henriką, kad negalės negerti vyno. „Aš geriu, tu geri, jis, ji geria...“ Tai Henriko sąmojis. Nupirkti sauso vyno bonką? Viena bonka tikrai pravers. Sausas vynas gerai nuteikia; pasidarai linksmas, nerūpestingas, ir po to neskauda galvos. Taip, bonką raudono gruziniško vyno. O gal dvi? Paaiškės, kai šita bus išgerta; tada viskas paaiškės.

Užkandinėje buvo daug įkaušusių vyrų. Triukšmas ir stiklinių skambesys. Vienas darbininkas dainavo užkimusiu balsu, kitas vaikščiojo apink stalą.

Jis nusipirko raudono sauso vyno. Iki namo, kuriame gyvena Henrikas, — keliasdešimt žingsnių. Kęstutis užkopė į antrą aukštą. Devintas butas. Už durų girdėjosi muzika. Jis paspaudė skambučio mygtuką.

Duris atidarė Henrikas; jis buvo su šlepetėmis.

— A, tai tu! Na, užėik.

— Nesutrukdysiu?

— Nesamone! Kabink lietpalį.

Prieškambaryje kabėjo keletas lietpalčių ir dryžuotas chalatas.

— Tu gyveni ne vienas?

— Su draugu. Tai bendras butas. Abu turime po kambarį. Tačiau man greitai duos butą mieste. Aš išsikelsiu. Atsibodo kasdien važinėti autobusu į darbą. Sugaišti daug laiko, nors, tiesą pasakius, jo nėra kur dėti. Prašau!

(Bus daugiau)

TREMTINIO DALIA

(2)

Birželio 15 d., 7 valandą vakaro, kai Kaunas jau buvo užimtas raudonosios armijos tankų, atskrido Sovietų Sąjungos už sienos reikalų komisaro Molotovo pavaduotojas V. Dekanozovas ir Sovietų Sąjungos įgaliotasis ministras Lietuvai N. Pozdniakovas. Kauno aerodrome juos pasitiko ministro pirmininko pavaduotojas K. Bizauskas, Sovietų Sąjungos pasiuntinybės charge d'affaires Semionovas su jos tarnautojais, karo aviacijos viršininkas gen. A. Gustaitis, Užsienio Reikalų Ministerijos protokolo direktorius įgaliotasis ministras J. Aukštuolis ir Kauno miesto ir apskritys karo komendantas plk. J. Bobelis.

K. Bizauskas Dekanozovą ir Pozdniakovą tuoj painformavo, kad respublikos prezidentas pasitraukė į užsienį, savo pareigas pavadėsi ministru pirmininkui A. Merkiui. Ši žinia aukštiesiems Sovietų Sąjungos pareigūnams, kuriems pavesta Lietuvą sovietizuoti, buvo nemaloni, nes numatyta, ir šis respublikos prezidento žygis painiojo jiems pavestą uždavinį vykdyti. Kadangi Sovietų Sąjungos ir aukščiausi pareigūnai viską daro, griežtai laikydami iš anksto peruošto plano, tai ir šiuo atveju Dekanozovas ir Pozdniakovas nesprendė savarankiškai, kas darytina, kad respublikos prezidentui sutrukdėtų pereiti sieną į Vokietiją, bet atsiklausė Molotovo. Su A. Merkiu tarėsi tik, kaip su ministru pirmininku. Lietuvos vyriausybę savanoriškai, o greičiausiai iš Maskvos atvykusių pareigūnų verčiama, birželio 15 d. paskelbė šį savo pareiškimą:

Atsižvelgiant į tarptautinės padėties plėtojimąsi Europoje vykstančio karo akivaizdoje, šioje Europos dalyje laikai palaikyti ir saugumui sustiprinti buvo reikalinga padidinti Sovietų Sąjungos kariuomenės igulas Lietuvoje, kurių jau čia buvo, einant Sovietų Sąjungos ir Lietuvos Respublikos savitarpinės pagalbos sutartimi.

Birželio 15 d., 15 val., naujos Sovietų Sąjungos kariuomenės dalys, kaip jau buvo pranešta, peržengė Lietuvos sieną ir šiuo momentu vyksta įvairiomis kryptimis į joms numatytas vietas Lietuvoje.

Lietuvos vyriausybė kviečia Lietuvos piliečius laikytis ramiai, dirbti savo įprastinį darbą, padėti palaikyti tvarką savo susiklausymu ir vykdyti pareigūnų įsakymus.

Lietuvos vyriausybė pasitiki, kad Lietuvos piliečiai, ir praėityje įvairiomis svarbiomis aplinkybėmis parodę savo politinę išmintį ir rimtį, pagrįstą tėvynės meile ir jos reikalų supratimu, ir šiuo svarbiu metu taip pat elgsis, kaip dera drausmingos tautos nariams ir savo tėvynės piliečiams.

Šiuo gana santūriai, bet taip pat labai blankiu ir dar labiau naiiviu pareiškimu faktiškai jau nebeegzistuojanti Lietuvos vyriausybė pateisino Sovietų Sąjungos okupacinius veiksmus ir dar labiau dezorientavo visuomenę ir slopino lietuvių tautos rezistencinę nuotaiką, kuri jai taip buvo reikalinga, laisvei žlugus ir vergijai prasidedant. Jei vyriausybė neįstengtų susigaudyti to meto įvykiuose, tai pačiai tau tai buvo aišku, koks skaudus likimas ją ištiko, ir teroras, kuris į Lietuvą slinko

drauge su raudonąja armija, tegalėjo prislopinti jos pastangas veržtis į laisvę.

Lietuvių tautos nepalankus nusiteikimas raudonajai armijai paskatino kariuomenės vadą gen. V. Vitkauską birželio 15 d. paskelbti savo įsakymą, kad Sovietų Sąjungos kariuomenė būtų ko mandagiausiai ir draugiškiausiai sutinkama. Bekitko, sekoma imtis visų galimų priemonių jai apsaugoti nuo betkurių išsišokimų. Kad būtų pilniau patenkinti žygiuojančios Sovietų Sąjungos kariuomenės pageidavimai, „karininkai palydovai, kur reikia, turi pervartoti visą savo autoritetą administracijos organų ar gyventojų atžvilgiu, perdaug nesivarždami dėl atsakomybės“. O tuo autoritetu, kuris, reikaliui esant, turėjo būti pavartotas, perdaug nesivaržant dėl atsakomybės, čia turima galvoje ginklas.

2

A. Smetona su šeima ir palydovais iš Kauno išvyko trimis automobiliais. Prezidento Nr. 1 automobilyje, vairuojamame jo nuolatinio šoferio J. Abeltinio, važiuojo A. Smetona, jo dukterė Marija ir jos vyras gen. štb. plk. Aloyzas Valušis, prezidento asmens adjutantas gen. štb. plk. lt. Stp. Žukaitis ir mjr. Jasiūnas. Kituose dviejuose — Julius Smetona su šeima, saugumo valdininkai Adomavičius bei Čiuoderis ir lt. Mikaliūnas.

Norėdamas susisiekti su Kaune likusia vyriausybe ir patirti ką naujo, A. Smetona buvo ketinęs stabtelėti Marijampolėje esančiame 9-jame pėstininkų pulke. Tačiau po sunkios operacijos A. Valušio sveikatos būklė neleido gaišti, o į 9-tąjį p.p. buvo pasiųstas tik lt. Mikaliūnas laukti iš Kauno su pasais atvykstančio dr. P. Bielskaus ir painformuoti S. Smetonienę, kur link ji turi keliauti. Apie 7 val. vakaro A. Smetona pasiekė Kybartus. Gimnazijos direktoriaus sveitinėje susirinkusiems susikrimtę aiškino apie Lietuvą ištikisų nelaimę ir priežastis, kodėl jis iš savo tėvynės turįs pasitraukti.

Pasienio policijos baro viršininkas ats. lt. Zemaitytis susitarė su Vokietijos pasienio policijos baro viršininku, kad per sieną bus perleidžiami ir tie su respublikos prezidentu vyksta, kurie neturi reikalingų dokumentų. Tačiau dėl įvairių priežasčių vis dar buvo delsiama Lietuvos sieną pereiti. Apie 9 val. iš Marijampolės atvyko lt. Mikaliūnas su pasais, o kiek vėliau ir A. Smetonos žmona iš Užugirio Kiemo. Apie 10 val. atvykus krašto apsaugos ministru gen. K. Musteikiui ir teisingumo ministru dr. A. Tamošiūnui, respublikos prezidentas A. Smetona su jais svars-tė, gal dar būtų įmanoma suorganizuoti šioks toks pasipriešinimas raudonajai armijai. Respublikos prezidento nuomone, Lietuvos likimo tas nebenulemtų, tačiau galėtų turėti didelę reikšmę ateičiai. Krašto apsaugos ministras tuoj paskambino 9 pėstininkų pulko vadui gen. štb. plk. Antanui Gaušui ir perdavė jam respublikos prezidento pageidavimą, kad jo vadovaujamas pulkas iš Marijampolės trauktųsi Vokietijos pasienio link ir, jei reikės, priešintųsi puolančiai raudonajai armijai. Gen. štb. plk. A. Gaušas sutiko, ir netrukus 9-tasis pėstininkų pulkas kautynių parializmas juk ir remiasi melu ir jėga.

rengtyje iš Marijampolės išžygiavo Vilka-viško link. Tauragės igulos viršininkas gen. štb. plk. Breimelis krašto apsaugos ministro įsakymą pasipriešinti, puolant raudonajai armijai, nesutiko vykdyti.

Apie tuos įvykius tuoj sužinojo Dekanozovas su Pozdniakovu ir griežtai įsakė ministru pirmininkui griebtis visų priemonių, kad respublikos prezidentas A. Smetona kaip galima skubiau būtų grąžintas į Kauną. Jau ir taip būdamas ne iš drąsiųjų, A. Merkys darė, ką tik beįmanydamas, kad A. Smetona grįžtų į Kauną. Apie 11 val. nakties į gimnazijos rūmus atėjęs pasienio policijos baro viršininkas Žemaitis pranešė netikėtą ir nemalonią naujieną: — Ką tik iš Kauno gavau įsakymą nieko per sieną neišleisti. Už šio įsakymo nevykdymą atsakau savo galva.

(Bus daugiau)

A. MERKELIS

Istoriniai nesusipratimai

Feliksas Dzeržinskis buvo Sov. Sąjungos vidaus reikalų komisaras, GPU viršininkas. Pačiais geriausiais savo veiklos metais jis milijonus žmonių nusiuntė į kapus. O jeigu tokią galią turėjo, tai didelis vyras buvo. Dėl to jis ir garbinamas paprastai kaip geležinis Feliksas, net knygos apie jį rašomos. O Jurginio, Merkio ir Žiugždos redaguotoje Lietuvos istorijoje jis nepagarbiai nužemintas iki smulkių veikėlių. Štai tos istorijos II tomo 185 puslapyje rašoma, kad jis Kaune, Rozenbliumo medinių vinelių fabrike, suorganizavęs streiką. Deja, tas fabrikas, kaip šie istorikai tvirtina, turėjęs tik 50 darbininkų. Ar gali būti, kad tas didysis korikas Feliksas terliojosi tokiame smulkiame fabrikelyje? Gal taip ir buvo, kaip istorikai pasakoja, bet ar niekas tiems istorikams nesakė, kad didelių vyrų darbus bolševikinėje santvarkoje reikia vis bent šimteriopai padidinti?

—0—

Tie mūsų sovietiniai istorikai sako teisybę, kad vakarinę Lietuvos dalį XIII amžiuje pasiglemžė sau kryžiuočių ordinas, o paskui ta dalis pasiliko Prūsijos valdžioje. Taip pat teisybę jie sako, kad ta atplėštoji dalis visada jautė nacionalinių ir kultūrinių interesų bendrumą su Lietuvos gyventojais. Net rusiškasis carizmas ir prūsiskieji junkeriai niekaip negalėję suklūdyti šių pastangų bendrauti ir nuslopinti žmonių jausmo trokšti tokio bendravimo. Bet tie istorikai, tur būt, žino, kad tą buvusią lietuvišką sritį po šio karo pasiėmė sau rusai ir laiko jau savo teritorija. Tiesa, kad rusai valdo ir Lietuvą. Bet ji tai atlieka per savo paskirtuosius lietuviškus gauleiterius — Paleckius ir Sniečkus. Bet anoje vakarinėje srityje — Mažojoje Lietuvoje — net ir lietuviškų gauleiterių nėra. Visur rusai ir rusai, ir viskas rusiška. Bet toks etviras pasakojamas apie anos srities lietuviškus sentimentus netiktų kelti aiškint istorikams, kurie juk tarnauija rusiškajam imperializmui. Jie turėtų sakyti, kad ta sritis jau nuo amžių buvo apgyventa ir valdoma rusų. Tai, žinoma, būtų netiesa, bet rusiškasis imperializmas juk ir remiasi melu ir jėga.

—0—

Tie istorikai, be kita ko, puola Vilniujeėjusį lietuvišką laikraštį „Vilniaus žinias“, kad jis net po kelis kartus išspausdino Vilniaus generalgubernatoriaus ir Kauno gubernatoriaus atsisaukimus į lietuvių tautą dėl caro malonų ir valstybės dums įsteigimo. Ten pat Jonas Basanavičius raginęs lietuvius susilaikyti nuo ekscesų, o „Varpe“ Kazys Grinius raminęs dvarininkus ir revoliucionieriams siūles nesinaudoti brauningais ir bombomis. Skaitytome tokius dalykus ir šypsomės. Ar istorikai nežino, kad „Vilniaus žinios“ buvo legalus laikraštis ir tokiais atvejais privaldė spausdinti gubernatorių atsisaukimus? Taigi ir anuomet buvo tokia pat tvarkė, kaip ir dabar, kai lietuviškuose laikraščiuose spausdinami net ir patys reakcingiausi Chruščiovo ar Sniečkus įsakai ar jų kalbos. Tas laikraštis, kuris nespausdintų tokių dalykų, kitą dieną jau nebėsite, o redaktoriai būtų pakeliami į atšaurųjį Sibirą. Nesistebime mes nei Basanavičiaus ar Griniaus pasisakymais. Ar iš tiesų buvo bent kiek prasmės tokiams

BAŽNYČIA — ŠOKIŲ SALĖ

Žinios iš Lietuvos, okupacinė komunistinė valdžia sistemingai vykdo bažnyčių užderinimą. Okupacijos laikotarpyje, t.y. nuo 1944 iki 1963 metų, komunistinė valdžia Lietuvoje uždarė 151 bažnyčią ir 265 koplyčias. Vien tik 1963 metais buvo uždarytos kelios parapijinės bažnyčios ir 13 koplyčių Joniškio dekanate. Rugsėjo mėn. buvo uždaryta Kauno Šv. Trejybės parapijinė bažnyčia, paversta šokių sale ir atiduota Kauno medikų klubo žinion.

Paskutiniu laiku prie šios bažnyčios buvo prisiglaudusi ir Kauno Kunigų Seminarija. Seminarijos klierikai rinkdavosi į ją melstis. Dabar ten šokama.

Tuo pačiu metu suskambėjo telefonas, ir prie jo buvo pakviestas krašto apsaugos ministras.

— Ar prezidentas dar tebėra Kybartuose? — iš Kauno pasiteiravo Ministrų Tarybos kanceliarijos direktorius M. Žilinskas.

— Taip, — atsakė krašto apsaugos ministras.

— Prezidentas labai reikalingas Kaune. Įtikinkite, kad jis kuo skubiausiai grįžtų, — prašė M. Žilinskas.

— Prezidentas savo nusistatymo nekeis, — atsakė krašto apsaugos ministras.

— Jo parsivežti vyksta delegacija.

— Tai nieko nepadės, — griežtai atitrė krašto apsaugos ministras M. Žilinskus, o šiam pradėjus pašaipiai tauškėti, pokalbį nutraukė ir nuėjo pranešti respublikos prezidentui, ką buvo girdėjęs.

(Bus daugiau)

DIEVO KARALYSTĖ

(11)

„Patarimas ir tiesumas mano, gudrybė mano, stiprybė mano. Per mane karaliai karaliauja ir įstatymų leidėjai daro teisingus nutarimus. Per mane kunigai kviečia viešpatauja, ir galiūnai daro teisybę. Aš myliu mane mylinčius, ir kurie anksti mane ieško, ras mane. Pas mane turiai ir garbė, puikios gerybės ir teisybė. Nes mano vaisiai geresni už auksą ir už brangų akmenį, ir mano pelnas už rinktinį sidabrą. Aš vaikščioju teisybės keliais, teismo takų viduriu, kad padaryčiau turtingus mane mylinčius ir pripildyčiau jų išdus. Kas mane randa, randa gyvenimą ir semiasi išganymo iš Viešpaties. Kas gi man nusideda, žeidžia savo sielą. Visi, kurie nenkenčia manęs, myli mirtį.“ — Patarlių 8:14-21, 35, 36.

Izraelio pavyzdys

Aišku, kad pasauliui bus duota gana laiko pamatyti dieviškosios valdžios veikimą Izraelyje, ir pastebėti jos praktišką naudą, kuomet kitur bus įsigalėjusi anarkija; todėl didžiama tautų „geidus“ karališkos valdžios. Tie dalykai yra puikiai nupiešti pranašingais žodžiais, pasakytais į Izraelį: —

„Kelkis, prašvirk, nes tavo šviesa ateina ir Viešpaties garbė ant tavęs užteka. Nes štai tamsybė dengia žemę ir tamsumas tautas, ant tavęs gi užteka Viešpats ir jo garbė pasirodo tavyje. Tautos vaikščios tavo šviesoje ir karaliai (žemės didžiūnai) tau užtekėjusiame skaitume. (Tai bus pritaikoma dvasiniam Izraeliui, Teisingumo Saulei, o taip pat ir josios žemiškiems atstovams, — kuniškam Izraeliui tada kai jis bus sugrąžintas į malonę).“

„Pakelk aplinkui savo akis ir žiūrėk: visi šitie renkasi, tau ateina; tavo sūnūs ateina iš tolo ir tavo dukterys keliasi iš visų pusių. (Palygink Ezek. 16:61). Tuomet tu matysi ir turėsi apšviat šviesos; tavo širdis stebėsis ir išsiplės, kuomet jūros (sumišios minios — Žiūrėk Apm. 21:1) pilnybė grįšis į tave ir tau ateis tautų stiprybė, ...visi ateis ir skels Viešpaties gyrių.“ — Iza. 60:1-6, 11-20.

Iš tikrųjų tai bus garbinga diena, kurioje aklujų akys bus atvertos ir daug grįš į teisingumą. Tai bus diena atsivertimų ir atsisavinimų ir priėmimo tikrosios tiesos, o ne klaidingo mokslo ir baimės. Tai bus laikas apie kurį pranašo pasakys, kad „vieną dieną gims tauta.“ (Iza. 66:8). Izraelis bus ana tauta; (1) dvasinis Izraelis, „šventoji tauta“; (2) kuniškasis Izraelis — jos žemiškasis atstovautojas. Ir iš Izraelio išeis šviesa, kuri privers nubaus-tąjį pasaulį priklausyti. Po to įvyks pažadėtasis išliejimas šventosios Viešpaties dvasios „ant viso kūno“, taip kaip šiose dienose ji buvo išlieta ant tikrųjų Jo tarnų ir tarnaičių. — Joelio 2:28.

Tie laikai bus Viešpaties išgelbėjimo diena, apie kurią giedodjo Dovydas (Psalmė 118:18-27): —

„Šita yra diena, kurią Viešpats padarė. Ja didaugsimės ir linksminsimės. Akmuo, kurį statytojai atmetė, Virto kertiniu akmeniu. Tėbnie laiminamas, kurs ateina Viešpaties vardan. Mes laiminame jus iš Viešpaties namų. Ak, Viešpatie, gelbėk, meldžiū. Ak, Viešpatie, maldauju, duok sėkmės. Plakte plakė mane Viešpats, Bet mirčiai neatidavė manęs. Atverkite man teismo vartus, Iejęs pro juos aš dėkosiu Viešpačiui. Tai Viešpaties vartai, Teisieji įeina pro juos. Aš dėkoju tau, kad išklausei mane Ir tēpai man išganymu. Dievas yra Viešpats, ir jis švietė mums.“

(Bus daugiau)

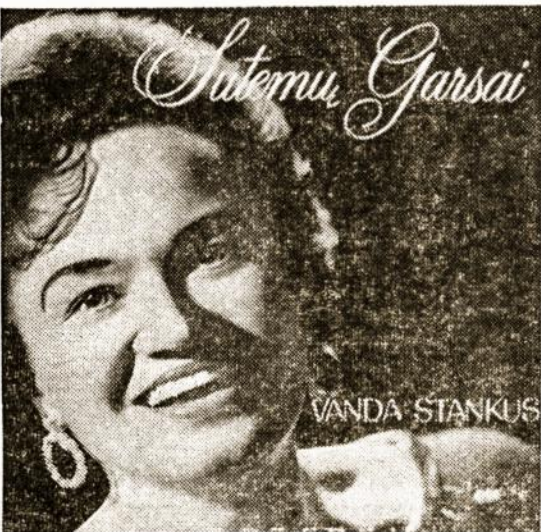
Kas domisi Tiesa, reikalaukite Knygų Katalogo. Neturtingiems slunčiam veltui mažas knygeles ir Traktatus. Pareikalavimus siųskite šiuo adresu: L.B.S.A. 212 E. 3rd Str. Spring Valley, Ill. U.S.A. (61632).

Sniečkus vis žada

(E) „Pravdoje“ paskelbtame A. Sniečkaus straipsnyje apie naujuosius Lietuvos žemės ūkio galumus (perspausdinta „Tiesoje“, nr. 288) pavergtosios Lietuvos varovs nurodė, kad krašte specializuojamasi gyvulininkystės produktų gamyboje. Pernai šie produktai sudarė 87 proc. bendrosios prekinės kolchozų ir sovchozų produkcijos. Pagrindinis, partijos įsakytas uždavinys būsiąs daugiau gaminti grūdų ir pašarų.

Pagal bendrus komunistinius planavimus ir Sniečkus, neatsilikdamas nuo Kremliaus pranašysčių, pažadėjo, kad iki 1970 m. derlingumą Lietuvoje numatoma pakelti beveik du kartus, pašarų gamybą — net trigubai.

— Austrijos sostinėje Vienoje naujas til-tas bus pavadintas Kennedžio vardu, o Pa-ryžiuje dalis Senos pakrantės gaus prezi-dento Kennedžio avenue vardą.

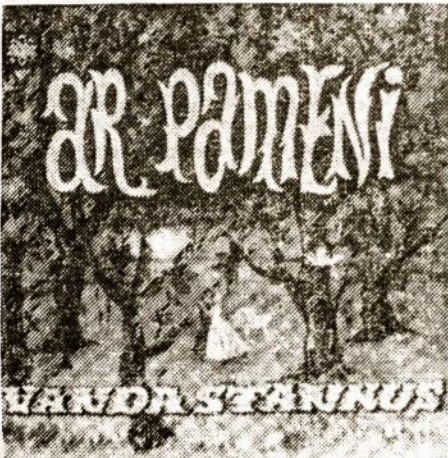

PUIKI DOVANA BET KURIA PROGA!

Naujai įdainuota
10 įvairių šokių
plokštelė, grojant
18 asmenų orkestrui
ir pritariant
vyrų TRIO.

Visos plokštelės
rekorduotos ir
spausdintos
R.C.A.

Visos plokštelės
gaunamos:
Dainora,
14, Priory Rd.,
Kew, Surrey.

Plokšteles išleido AIDAS Records, 7203 South Western Ave, Chicago, Ill. GR 6-2800.

Europos lietuvių kronika PRANCŪZIJA

PRANCŪZIJOS LIET. VEIKLA

MOSŲ RĖMĖJAI

Apsimokėdami už kalendorių, knygas ar „Europos Lietuvį“, aukų yra pridėję šie tautiečiai: po 1 svarą 14 šil. J. Joneliūnas, A. Miliūnas ir D. Paukštienė, po 14 šil. J. Pranauskis, K. Gumauskas ir M. Tal kačiauskas, 10 šil. P. Pupalaigis, 9 šil. B. Sleideris, 8 šil. P. Adomaitis, 6 šil. B. Zinkus, po 4 šil. K. Klėgeris, K. Bagdonavičius, P. Juška, J. Baukys, B. Mardosas, N. Whiteley, M. Sabas, J. Dimša, I. Tamašauskas, V. Matuzinskas, J. Bielskis, V. Kriauciūnas, L. Nemeika, Vl. Dankis, J. Matuska, V. Dajoras, V. Remeikis, D. Banaitis, A. Kaminskas, A. Sleikus ir A. Adamonis, 3 šil. A. Andriusaitis.

A.A. SIMONAS KASIOBA

DBLS Leeds Sk. Valdyba praneša, kad gruodžio 9 d. dėl kraujo sukretėjimo smegenyse Leeds miesto ligoninėje mirė 54 metų amžiaus lietuvis Simonas Kašuba. Palaidotas Leeds miesto Killingbeck kat. kapinėse.

Su jo mirtimi Leeds negausi lietuvių kolonija neteko dar vieno brangaus tautiečio. Velionis buvo susipratęs lietuvis, nuo pat atvykimo į Angliją buvo DBLS nariu, rėmė lietuvišką spaudą ir lietuviškas organizacijas, visuomet ištisidavo ranką, kai tik iškildavo koks nors lietuviškas reikalas. Tremtyje velionis gyveno vienas, artimų giminių neturėjo. Lietuvoje, Vilka viškyje, iš kur jis pats yra kilęs, liko žmona ir sūnus.

Velionis sielojosi ir pergyveno dėl savo šeimos likimo ir vis tikėjosi kada nors su ja susitikti. Deja, negailestinga mirtis išplėšė jį iš gyvųjų tarpo, ir jam nebebuvo lemta daugiau pamatyti savo šeimos ir tėvynės laukų.

Išėkis ramybėje, brangus Simonai, svetimos šalies žemėlėje. Lūdesio valandą Kašiubų šeimą giliai užjaučia Leeds ir apylinkės lietuviai.

LONDONAS

SPAUDOS BALIUS

Šiomet tradicinis Spaudos Balias bus vasario 1 d., šeštadienį.

Visus nuolatinius Spaudos Baliaus dalyvius prašome tai dieną niekur kitur nepasizadėti ir pasilikti tą vakarą laisvą šitam tradiciniam pobūviui.

Jeigu dar būtų tokių, kurie iš viso nėra buvę Spaudos Baliaje, tokius visus kviečiame pasikalti naujus puspalčius ir būtinai pasiryžti apsilankyti tame Baliaje.

SIUNTINIAI SEINŲ LIETUVIAMS

Rūbai ir avalynė priimami klebonijoje persiųsti Seinų lietuviams, dabartiniu metu priklausančiams Lenkijai. Rūbai privalo būti švarūs ir gerame stovyje.

Be to, pageidaujame, kad būtų aukų ir pinigais, nes ir persiuntimas šiek tiek kainuoja.

Persiuntimą tvarko ateitininkų draugovės įgaliotas sendraugis B. Gleveckas.

STOKE-ON-TRENT

ŠVENTINĖS DIENOS

Tikėjimas, kalba ir papročiai išlaiko tau tas gyvųjų tarpe. Manau, kad atskirų Anglijos lietuvių kolonijų prisiimti arba iš Tėvynės atsivežti ir čia išlaikyti papročiai negali būti mums žalingi.

Baigiantis 1963 metams stokiečiai, kaip ir 1962 metais, priėmė atsilankiusį kun. J. Budzeiką, MIC, ir išklause šv. Mišų. Surengė vaikams arbatėlę ir apdalijo juos per Kalėdų Senį (P. Dudėnas) dovanomis ir užbaigai šeimyniškai, jaukiai ir linksmam nulydėjo neblogus senius 1963 m. ir pasveikino nežinia dar kokius 1964 m. Tai įvyko paeiliui gruodžio 26, 27 ir 31 d.

Vaikams (jų buvo apie 50) dovanas su-pirko, sugrupavo ir paruošė O. Vencaitienė ir J. Surblienė. Jau antri metai, kai šios dvi kruopščios ponios, nepagailėdamos darbo, kantrybės ir atsidėjimo, taip paskirstė dovanas, kad ir šiomet visi vaikai buvo labai patenkinti atitekusia dovana.

Daug darbo ir sumanumo parodė Vl. Karobas, paruošdamas užkandžius, vakariene ir išgerimą N. Metų sutikimo pobūviui. Vl. Karobas jau nuo seno žinomas savo aktyvumu ir gerais norais.

V. A.

KETTERINGAS

LIETUVIŠKOS PAMALDOS IR BAKAICIŲ SUKAKTIS

Maža kolonija, bet jos gyventojai yra vieningi ir susipratę, kaip ir pridera lietuviams.

Baigdami senuosius metus, gruodžio 29 d. turėjom lietuviškas pamaldas. Tautiečiai ėjo išpažinčių ir priėmė šv. Komuniją. Kun. Budzeika pasakė tai dienei pritai kytą pamokslą ir aplankė kolonijos lietuvių.

Po pamaldų, kaip ir visuomet, keletas tautiečių susirinko į Bakaičių namus prie soteus stalo. Buvo pasikalbėta įvairiais lietuviškais reikalais. Kun. Budzeika pasveikino Bakaičius jų 40 m. vedybų proga. Sveikino ir Klėgeriai ir kiti susirinkusieji.

Buvo gražus lietuviškas pobūvis. Bakaičiams linkime laimingai sulaukti auksinių vedybų sukaktis.

A. Barančiukas

BRADFORDAS

KLUBO NARIŲ SUSIRINKIMAS

Sausio 19 d., sekmadienį, 3 val. p.p., šaukiamas Vyties Klubu narių metinis susirinkimas.

Bus Klubu Valdybos ir Revizijos Komisijos pranešimai ir rinkimai bei svarstomi kiti reikalai. Visi nariai kviečiami dalyvauti.

Vyties Klubu Valdyba

MANCHESTERIS

1964 m. sausio 11 d., šeštadienį, 4 val. p.p., Skautų Tėvų Komitetas rengia Vaikų eglutę. Programą išpildo skautai. Prašom tėvelius su vaikais šia proga į Klubą.

Klubu Valdyba

Jaunimas

Svečiai: J. Babarskaitė, Ž. Dobaitė, A. Kurapkaitė, G. Norvilaitė atvyko studijoms iš JAV į Paryžių. V. Jasiūnaitė studijuoja Strasbūre.

Paryžiečiai: J. Gontcharenko sėkmingai tęsia medicinos studijas; L. Masiulis, šiais metais baigęs gimnaziją, studijuoja ekonomiją ir fiziką; P. Liutkus baigė Politinių Mokslų Institutą. Dėsto Valstybinę Teisę Aukšt. Komercijos mokykloje; V. Kasiulis tęsia matematikos studijas; A. Pagnier — muzikos studijas; A. Raudys — architektūros studijas; A. Martinkaitė pradėjo tarnauti leidykloje; J. Matorytė, jos brolis Danielius, D. Vaiciekauskas, M. Pagnier, K. Masiulytė mokosi gimnazijose.

Eglė Liutkutė (Villefranche s-Mer) baigia anglų k. studijas. Jos brolis Antanas lanko gimnaziją.

P. ir D. Japy-Kučinskaitė suruošė priėmimą gruodžio 9 d. savo sūnaus Viktoro Jono (gyvenančio D. Britanijoje) su M. Morgan sužieduotųjų proga.

Menininkai

Savo darbų parodas Paryžiuje turėjo: V. Kasiulis, A. Mončys, Pranas (Gailius). Be to, pastarasis suruošė savo tapybos parodą Čikagoje.

K. Zapkus šį rudenį Čikagos meno parodoje laimėjo pirmąją premiją — 2.500 dolerių.

Grįžo iš legiono

Adj. J. Tomkus, ilgus metus tarnavęs Svetimšalių Legione, grįžo į civilinį gyvenimą. Gyvena su šeima, Charenton, Seine.

Mirusieji

Z. Jakelis (Algange, Moselle), Ild. Stonis (St. Ouen, Seine), K. Tatarūnaitė, vienuolė (Blois, Loir et Cher).

Pasaulinis Motinų Sąjūdis (M.M.M.)

lapkričio 28 d. Paryžiuje surengė tarptautinę Labdarybės Dieną. Lietuvių Moterų Komitetas, kaip ir kasmet, turėjo savo gražiai ir įvairiai paruoštą skyry.

ITALIJA

CASTELNUOVO DON BOSCO

Jau ir taip negausi ir išsikamavusių saleziečių gimnazijos personalą kamuoja nauji vargai. Paskutiniu metu aštri nugaraulio liga (artritas) paguldė lovon gimnazijos mokytoją ir SB redaktorių kun. Praną Gavėną, neleidama jam nė pasijudinti. Atsispyręs prieš pirmąjį ir antrąjį antplūdį, gydėsi dviejose Torino ligoninėse, kur daugiau nusilpo. Gydymo patiriamas išvyko pajūrin, kur oras švelnesnis. Kun. Gavėnas prieš 5 metus turėjo sunkią širdies vožtuvėlio operaciją.

Išvairūs maisto siuntiniai iki 44 sv. svorio galimai žemesnėmis kainomis. Pvz., 20 sv. grynų kiaulinių taukų, 10 sv. smulkus cukraus, 10 sv. ryžių tik 12 sv. 9 šil. 3 p.

Greitas ir sąžiningas patarnavimas. Garantuotas pristatymas.

VASARIO 16 GIMNAZIJA

EGLUTĖ GIMNAZIJOJE

(E) Gruodžio 13 d. Vasario 16 Gimnazijoje surengta, jau devintą kartą iš eilės, išpūdinga Kalėdų eglutė. Į Huettenfeldą atvyko ne tik nemažas liet. svečių būrys, bet ir vokiečių visuomenės ir amerikiečių kariuomenės atstovai iš Schwetzingeno. Pagrindinių programos dalykų buvo direktoriaus kun. B. Liubino paruoštas vaidinimas „Kalėdos svetur“ — jį atliko įvairaus amžiaus Gimnazijos moksleiviai. Vaidino net ir prieš keleris metus dar lietuviškai nemokėję. Vaidinimą režisavo E. Tamošaitienė, meninę dalį tvarkė dail. A. Krivic-

Skaitytojų laišškai

DĖL J. LŪZOS SUSIGRUPAVIMO

Idomu buvo skaityti J. Lūzos straipsnį dėl lietuvių susigrupavimo šioje saloje. Bet nėra lengva praktiškai viską vykdyti.

Šių eilučių autoriui turėjo progų ir galimybių daug kartų važinėti po britų salos „antrąją Angliją“ ir smulkiai išnagrinėti ir patirti J. Lūzos siūlomąsias idėjas ir patygtinti su, kaip jo sakoma, „nedarbo graso darbininkija čia, šiaurės Anglijoje“.

Čia, šiaurėje, sakykim, Yorkshire provincijoje, turėdamas kišenėje 400-500 svarų, kad ir tokiam Shipley mieste, gali nusipirkti padorų mažą darbininką namuką gana geroje apylinkėje. Shipley iš kitur atvykę anglai vadina industriniu kurortu. Žvilgtelėkime tik į naujai pastatytą miesto centrą ir pilnus grybų aplinkinius krūmus! Toliau paimkim kad ir Huddersfield, Halifax, Wakefield, Leeds, Manchester ir kitus industrijos miestus, su naujais dangoraižiais ir naujų namų kvartalais, kur taip pat jau nemaža gyvena lietuvių šeimų. Dar čia visuomet rasi patogų kambarį, jei esi vienas, mokėdamas 1 sv. ar 1 sv. 10 šil. į savaitę. O „antroje Anglijoje“ už tokį pat mokėsi 3-4 gines ir dar priedo mesi šilingus ir gazo ar elektros metra, kad būtų šiltas tavo prie sienos pakabintas pečius. Čia darbininkas gali pasirinkti darbą, kokį nori, ir su geresniu atlyginimu, ar jį pakeisti kitu, pradedant tekstilę, lėktuvų, automobilių ir elektros motorų ir baigiant marmelado, muilo ir sviesto gamyba. Aš negirdėjau, kad lietuvis čia būtų be darbo, jei jis nori dirbti ir netingi. Darbdaviai firmose čia maloniau sutinka užsieniečių, ir vietiniai gyventojai daug malonesni, negu pietinėje Anglijoje.

Paimkime namų kainas. Namas, kuris čia, šiaurėje, parduodamas už 1000-1500 sv., ten kainuos 3000-4000 sv. Londono miesto ribose bus dar brangiau, didesni ir mokesčiai. Be to, dar reikia priminti kai kurias aukštesnes maisto kainas ir brangesnį susisiekimą, o atlyginimas tas pats. Čia, šiaurėje, ar Midlande lietuvių centrai veikia gel n kiek ne blogiau kaip Londono. Tai matyti ir iš „Europos Lietuvis“.

Be to, jei p. Lūza atvyktų į šiaurės Angliją (aš tikiu, kad jis čia gal niekada nebūvo) ir, sakykim, užsuktų į Lietuvį „Vyties“ Klubą Bradforde, jis tikrai nustebtų išgėręs tokio pat putojančio alaus bonką, kokio žymiai mažiau čia kainuoja, negu Lietuvos Sodybos bare...

Jūsų su pagarba

K. Vi-šis

Red. prierašas. Dėl techniško neapsižiūrėjimo praeitame numeryje šio pasisakymo nebuvo išspausdinta pabaiga. Dėl to šįkart pasisakymą spausdiname ištisai.

TAURAS

(A. BRIEDIS)

3, ST. DUNSTAN'S GARDENS, LONDON, W.3
Tel. ACO 4374

SIUNTINYS NR. 10

10 jardų vienos arba 3 spalvų po 3½ jardo, lygių spalvų, tamsiai mėlynos, juodos, rudos, pilkos ar žalsvos, su jaudimais kraštuose ALL WOOL MADE IN ENGLAND, 100 proc. grynios vilnos, — su visais mokesčiais tik 19 sv. 19 šil.

SIUNTINYS NR. 10 A

Toks pat kiekis 100 proc. grynios vilnos medžiagų, bet be jaudimų kraštuose ir juostelėmis, panašių spalvų, tik 16 sv. 16 šil. Prie tų siuntinių jūs dar galite pridėti 10 sv. svorio ir kitokių mūsų prekių, temokdami tik už prekes. Į azijinę Rusiją — 15 šil. priedo.

Išvairūs maisto siuntiniai iki 44 sv. svorio galimai žemesnėmis kainomis. Pvz., 20 sv. grynų kiaulinių taukų, 10 sv. smulkus cukraus, 10 sv. ryžių tik 12 sv. 9 šil. 3 p.

Greitas ir sąžiningas patarnavimas. Garantuotas pristatymas.

PREZIDENTO J.F. KENNEDY MIRTIS

Lapkričio 22 d. nuo niekšo bandito paleistų kulų tragiškai žuvo JAV prezidentas John F. Kennedy. Jis buvo ne vien tik galingos Amerikos prezidentas, bet ir viso pasaulio laisvės gynėjas, tautų saugotojas nuo despotizmo, žmonių gerovės kėlėjas ir pan. Ir šioms kilnioms idėjoms jis paaukojo savo gyvenimą ir gyvybę. Beveik viso pasaulio valstybių ir tautų vadai atvyko į Ameriką pagerbti žuvusio prezidento ir pareikšti užuojautas. Taip pat beveik ir viso pasaulio spauda atitinkamais straipsniais, paveikslais, apipavidalinimais paminėjo jo mirtį, gyvenimą ir veiklą. Pagerbė draugai, pagerbė ir prieši.

Bet labai gaila ir kartu nemalonu, kad mūsų „Europos Lietuvis“ tam garsiam vyriui pagerbti paskyrė tik keletą nereikšmingų eilučių. „E.L.“ Nr. 47, skyrelyje „Septynios Dienos“, kartu su kitomis kasdieninio pobūdžio žinutėmis, paminėta ir prezidento mirtis. Tai trumpa trijų sakinų žinutė, kada ir kur prezidentas žuvo, kiek turėjo amžiaus, ir priedas: žiupsnelis spaudos pagarbėstų.

Nejaugi „E.L.“ nesugebėjo reikšmingiau paminėti ir pagerbti tą didįjį pasaulio vyrą, kuris buvo ir mūsų tautos ir valstybės reikalų gynėjas?

V. Vytenietis

Londonas, 1963. XII. 24.

Redakcijos prierašas:

Prez. Kennedys iš tiesų buvo daug žadas didelis vyras, ir „Europos Lietuvis“ buvo visada atžymimas kiekvienas pasisekęs ar nepasisekęs jo užsimojimas.

Iš pasisekusių, žinoma, ypač reikėtų minėti santykių gerinimą su sovietais, bet ir tie dalykai „Europos Lietuvis“ savo metu buvo iškelti, net ir su didžiųjų kraštų spaudos vertinimais (mes tų dalykų nei peikėme, nei gyrėme, nes nesiryzome bandyti tuščiai pranašauti, ar tas vadinamasis atoslūgis pavertęsiems gali atnešti laisvę, ar dar sunkesnę ir net labai ilgą vergiją).

Prezidento mirties proga, žinoma, galima buvo tuos ir panašius duomenis kartoti ir bandyti vertinti. Tačiau, tur būt, „E. Lietuvis“ skaitytojams daug įdomiau pasiskaityti, sakysim, V. Vyteniečio straipsnius, kuriuos jis parašė apie Lietuvos kariuomenę ir kitus lietuviškus dalykus, o ne kartojamos žinios, kurias jie daug anksčiau susigaujo iš televizijos, radijo ir angliškų, vokiškų ar kitomis kalbomis didžiųjų kraštų dienraščių.

Iš kultūros gyvenimo Lietuvoje

(E) Iš Vilniaus įvykusio K. Doneičio gimimo 250-ųjų metų jubiliejaus komiteto posėdžių paaikšėjo, kad, šalia kitų parengimų, dar paruoštas jubiliejinio pašto ženklų projektas ir Doneičio gyvenimui ir kūrybai skirti stendai numatyti pasiekti į Kaliningradą (buv. Karaliaučius) sritį. Nutarta vietoje, kur gyveno K. Doneičis, pastatyti paminklinį akmenį.

K. Doneičis šiu dienų Lietuvoje jau vadinamas „demokratinio realistių lietuvių literatūros tradicijų kūrėju“. Jubiliejaus proga Vilniaus universitete surengta mokslinė konferencija. Absolventai ir studentai skaitė mokslinius darbus apie poeto kūrybą. Buvo surengtas koncertas.

JEI REIKIA PASIŪSTI SIUNTINI

— KREIPKIS Į

LIETUVIŲ NAMŲ BENDROVĖ,

2, LADBROKE GARDENS,

LONDON, W.11.

MAISTO SIUNTINIAI PERSIUNČIAM TIESIOG IŠ DANIJOS.

EUROPOS LIETUVIS — LITHUANIAN WEEKLY.

Printed and Published in Great Britain by the Lithuanian House Ltd., 1, Ladbroke Gardens, London, W.11. Tel. PARK 2470.

Redakcijos ir Administracijos adresas: 1, Ladbroke Gardens, London, W.11. Tel. PARK 2470. Leidžia Liet. Namų Akc. B-vė. Leidimo Tarybą sudaro DBLS V-ba ir Europos Lietuvių Bendruomenių pirmininkai.

Redakcija rankraščius talso ir trumpina savo nuožūra.

Prenumeratos kaina: metams 40 šil., 6 mėn. 22 šil., atskiras nr. 1 šil.; dolerio kraštuose — 6 doleriai metams; Vokietijoje — DM 22.

Už laikraštį kieno nors spausdinamųjų skelbimų turinį nei leidėjai, nei redakcija nesima atsakomybės.

MAISTO SIUNTINIAI

KVIETINIŲ MILTŲ £8. 4.2

40 sv.

CUKRAUS £9.18.4

RYŽIŲ £9.18.4

20 svarų įvairių rūšių grikių ir daug kitokių

maisto siuntinių į Lietuvą pasiunčia

TAZAB & Co. Ltd.

22, ROLAND GARDENS, LONDON, S.W.7

Tel. FRI 3175